

Barne- og likestillingsdepartementet
v/ Gudrun Brøttveit
Postboks 8036 Dep.
0030 Oslo

Kopi til

Vår dato
26.11.2009

Vår referanse
2009-110

Saksbehandler
Inger Hodne

Deres dato
01.10.2009

Deres referanse
200602259

Høring - NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet - kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning

Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør (BUP Øst og Sør) støtter i all hovedsak beskrivelsen av fagfeltets oppgaver og utfordringer og de foreslåtte endringer i kvalifiseringskrav til arbeid i barneverntjenesten. Vi har imidlertid noen utdypende kommentarer:

1. RBUP Øst og Sør stiller seg positiv til utviklingen av master- og doktorgradsløp knyttet til utdanningsinstitusjoner som gir grunnutdanning til barnevernspedagoger og sosionomer. Vi vil i tråd med det som er beskrevet i NOU 2009:8 understreke at barnevernsfeltet er et komplisert felt som krever at de ansatte i tjenesten har brede barnefaglige og barnevernsfaglige kunnskaper. Et høyt akademisk nivå vil både styrke kunnskapsgrunnlaget i utdanningene og gi utøverne innsikt i dilemmaer og begrensninger knyttet til de ulike former for kunnskapsproduksjon. Barneverntjenesten har stor formell makt med myndighet til å fatte beslutninger som griper langt inn i den private sfære. Den formelle makten må bygge på et solid kunnskapsgrunnlag. Barnevernets beslutninger må være resultat av komplekse vurderinger blant annet knyttet til risiko og beskyttelse hos barnet, i familien og i omgivelsene for øvrig.
2. De ansatte i barneverntjenesten kan til dels ha instruksjonsmyndighet overfor fagpersonell med medansvar for barns utviklings- og læringskår, som på sin side har opplysningsplikt til barnevernet. Dette gjelder ofte fagpersonell med større formalkompetanse og til dels bedre forutsetninger for å gi en eksplisitt formulert helhetsvurdering av situasjonen for barn og foreldre enn den barnevernsansatte. Dette utgjør et selvstendig argument for at de barnevernsansattes formalkompetanse bør økes, også for å styrke troverdigheten til tjenesten som i flere henseender har et overordnet ansvar for barn og unges oppvekstvilkår.

3. På bakgrunn av ovennevnte, er det vårt syn at de nye masterprogrammene må få et omfang som sikrer at alle landes barneverntjenester har flere fagpersoner (enn barnevernsleder) med mastergrader. På sikt mener vi det vil være ønskelig at dagens bachelor i barnevern erstattes av en master i barnevern, utformet på en slik måte at den på masternivå også er åpen for sosionomer og andre høyskoleutdannede som ønsker å jobbe i barnevernet. Vi vil understreke at kunnskapsgrunnlaget for praksisutøvelse i barnevernet må omfatte så vel barnefaglig kunnskap som kunnskap om de voksnes og familiens situasjon, herunder også forståelse og anvendelse av ulike velferdsordninger.
4. Opprettelsen av et nasjonalt fagråd som samordner og kvalitetssikrer utdanningstilbudet ser ut til å være nødvendig, ettersom kartleggingen av studietilbudet har avdekket store variasjoner i studieplaner og studietilbud.
5. RBUP Øst og Sør støtter forslaget om turnus- og autorisasjonsordning, samt krav til vedlikehold av kompetanse. Dette er tiltak som vil bidra til å styrke kvaliteten på det barnevernsfaglige arbeidet, og som kan bidra til å holde oppe prosesskvalitetskrav i arbeidet. Ordningene har sin berettigelse uansett, men vil kunne ha forskjellige innretninger og mål, avhengig av om den barnevernsansatte har grunnutdanning på bachelor- eller mastergradsnivå. Siden autorisasjonskravet kan være minst like aktuelt for barnevernspedagoger og sosionomer som skal jobbe i det psykiske helsevernet for barn og unge, bør ordningen knyttes opp mot en generell autorisasjon og ikke bare gjelde for barnevernsfeltet. Eventuelt kunne man stille krav om gjensidige turnusperioder for ansatte i hhv. psykisk helsevern og barnevern, ettersom psykiske helseproblemer er så hyppig forekommende blant barna som er under tiltak fra barnevernet, og ettersom kunnskap om barneverntjenesten i mange tilfeller er så mangelfull i psykisk helsevern for barn og unge.
6. Ut fra den store graden av felles ansvar mellom fagfeltene barnevern og psykisk helsevern for barn og unge, og med henvisning til den solide dokumentasjon av psykiske helseproblemer blant barn og unge som er under tiltak fra barnevernet, er det også viktig å styrke barnevernsarbeiderens kunnskaper om psykisk helse, og handlingskompetansen knyttet til å oppdage og avhjelpe psykiske vansker og lidelser. Disse perspektivene vil utgjøre et viktig supplement til sosialpedagogikkens tradisjonelle kunnskapsgrunnlag, og gi nye ideer til hvordan man kan bidra til å inkludere marginaliserte barn og unge i skole, arbeid og fritidsaktiviteter. Som NOU 2009:8 påpeker er det særlig knyttet til disse områdene barnevernets barn fortsetter å slite.
7. RBUP vil påpeke at vi både knyttet til institusjonsbehandling og til ambulant arbeid fortsatt trenger høyskoleutdannede med brede kunnskaper om miljøterapi og sosialpedagogikk. Vi vil understreke at de nye kunnskapsområdene som er beskrevet i NOU 2009:8 ikke må svekke disse kunnskapsområdene eller aktivitetsfaget.

8. Barnevernet skal tilby tilpasset hjelp og bistand til barn og familier som strever med omsorgs- og utviklingsoppgavene. I praksis tilbys ofte et begrenset utvalg av tiltak (barnehageplass, støttekontakt, økonomisk støtte til utstyr og fritidsaktiviteter, PMT-O og MST). Tiltakene følges opp ved barnevernstjenestens vurdering av hvorvidt "familien kunne nyttiggjøre seg tiltaket". Dersom tiltaket var bra tilpasset problemene familien hadde, oppstår ingen vanskelighet. Hvis spørsmålet om nytte derimot besvares negativt, stilles ofte spørsmål om situasjonens alvor for barna det gjelder; er det slik at barneverntjenesten skal gå inn for omsorgsovertakelse, enten som frivillig hjelpetiltak eller på tvang? Dersom også dette spørsmålet besvares negativt, blir familiene ofte overlatt til seg selv: Barnevernet hadde ikke noe å tilby. Dette er situasjoner der barneverntjenesten burde hatt en langt større fleksibilitet i tiltaksutforming, og hatt kunnskaper og kompetanse knyttet til oppfølgingen av utfall av tiltak. Hva er det best egnede tiltak i denne situasjonen, hva skal til for at familien får det lettere med dette tiltaket, er det andre tiltak som må settes inn parallelt, når og hvordan skal vi vurdere utfallet av innsatsen, osv. Her er både prosess- og resultatkunnskaper nødvendige og bør inngå i kompetansegrunnet som beskrives.
9. I barneverntjenesten møter man ofte på mennesker som ikke ønsker hjelp og inngripen fra det offentlige. De kan kjenne seg truet, og de kan i sin tur opptre truende eller avvisende. Det kan by på atskillige utfordringer for den barnevernsansatte å få etablert et fruktbart samarbeid om barnas oppvekstssituasjon i slike tilfeller. Kunnskap om alliansebygging samt utpreget vilje til kontakt og til å forstå den andres perspektiv kan bidra positivt. Muligens skulle denne formen for relasjonskompetanse inngå i beskrivelsen av nødvendig kompetanse hos den barnevernsansatte (sammen med de beskrevne kompetanseområder; personlig, kommunikatív, faglig og etisk kompetanse). Temaet kunne introduseres i grunnutdanningen, mens ferdighetsutviklingen og fordypningen måtte komme gjennom utøvelsen av faget, gjennom prosessorientert veiledning og i videre- og etterutdanning.

Vennlig hilsen

Helen Johnsen Christie
direktør

Nancy Moss
undervisningssjef